

Český pravopis expres

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.edika.cz
www.albatrosmedia.cz

Vlasta Gazdíková
Český pravopis expres – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

Vlasta Gazdíková

Český pravopis expres

**Edika
Brno
2016**

Obsah

I.	Vyjmenovaná slova	5
II.	Psaní ú/ů	35
III.	Skupiny souhlásek	37
IV.	Psaní skupin bě/bje, vě/vje, pě	43
V.	Psaní předpon s-/se-, z-/ze-, vz-/vze-	50
VI.	Psaní předložeks/se, z/ze	58
VII.	Psaní velkých písmen	62
VIII.	Psaní i/y v koncovkách podstatných jmen	71
IX.	Psaní i/y v koncovkách přídavných jmen	84
X.	Psaní i/í v různých tvarech zájmen	101
XI.	A) psaní i/y v koncovkách sloves v přítčstí minulém (i trpném)	103
XI.	B) psaní i/í v osobních koncovkách sloves	114
XII.	Psaní čárky ve větách	116
XIII.	Psaní věty uvozovací a řeči přímé	126
XIV.	Souhrnné opakování	131
XV.	Překladačská „lahůdka – pro zdatné češtináře“	136
Klíč	138

I. VYJMENOVANÁ SLOVA

– v jejich kořenech píšeme po obojetných souhláskách *y/ý* (totéž platí i pro psaní slov příbuzných se slovy vyjmenovanými)
(*Poznámka:* nutno brát na vědomí, že některé učebnice volí jiné pořadí vyjmenovaných slov)

5.–9. roč.

Vyjmenovaná slova po b

být, bydlit, obyvatel, byt, příbytek, nábytek, dobytek, obyčej, bstrý, bylina, kobyla, býk, babyka

Další: **Bydžov, Příbyslav, Bystřice, Kobylisy, Bylany, Hrabyně, Zbyněk**

Pozor na rozdíly:

být (existovat, jsem, budu, byl jsem)

nabýt (získat majetek, vědomosti)

dobýt (dobudu něco, zmocním se něčeho)

ubýt (ubude, zmenší se)

přibýt (přibude, zvětší se)

pobýt (pobudu, zdržím se někde)

zbýt (zbude, zůstane)

odbýt (odbudu, udělám ledabyle)

bydlo (příbytek, bydlení)

býlí (plevel)

bít (tlouci někoho)

nabít (mobil, baterii, pušku, natlouci někomu)

dobít (dobiji baterii)

ubít (utlouci)

přibít (přitlouci hřebík)

pobít (potlouci, pobít střechu plechem)

zbít (zbiji někoho)

sbít (stluču, sbiji něco dohromady)

odbít (odtlouci, hodiny odbíjí čas)

bidlo (tyč)

bílý, bílí (má bílou barvu jako mléko, sníh)

bílit – bílí (natírat na bílo – zeď, stůl apod.)

Cvičení

Doplňte i/í nebo y/ý.

1.

b__l jsem u bab__čky, zb__tek dne, šli b__chom k vám, stádo dob__tka, b__lkový chleb__ček nám chutnal, zb__tek ob__lí, přib__ly nové b__ty, pob__li jsme v Příb__slavi, ob__lené stěny, rozb__té okno, neobvyklý ob__čej, b__čí zápasy, b__tva na B__lé hoře, zab__vá se b__linkářstvím, b__dná situace s b__dlením, b__l zb__t kamarádem, vyb__tý mob__l, kdyb__ se to povedlo

2.

b__tové družstvo, hb__tý b__ček, b__lit ob__dlí, starý ob__čej, sb__rka motýlů, horská b__střina, nab__té vědomosti, nab__tá zbraň, vyb__tý mob__l, navštívit Kob__lisy a B__džov, ob__čejná b__lina, hb__tě vyb__hat, vaječný b__lek, zb__l dob__tek, zb__tek ob__vatel, b__strá bab__čka, pálí ho dobré b__dlo, slepice sedí na b__dle

3.

dob__vat uhlí, pozb__t peníze, sb__t ptačí budku, přib__t hřeb__k, ub__vat na váze, pob__t mezi přáteli, hodiny odb__jely, odb__t hosty, nové b__dlišť v B__střici, Zb__něk neb__l ve škole, b__linkový čaj, rozb__té okno, zb__tý pes, dob__vat pařez, zlob__vé děti, podivné b__tosti, b__tevní pole, zb__vající b__ty, ob__čejný den, sb__rat b__lí

Doplňte i/í nebo y/ý a napište jako diktát.

4.

B__li jsme na horách. Kochali jsme se b__lymi vrcholky hor. Své nepřátele b__li hlava nehlava. Sourozenci se mezi sebou pob__li. Na dovolené jsme

pob__li dva týdny. Hodiny odb__ly půlnoc. Živil se b__lím. Krupob__tí zničilo úrodu. Ob__čejně b__vá ráno mrazík. Nab__tá puška visí na dřevěném b__dle. Do školy přib__lo několik žáků. Obě cesty se nahoře sb__haly. Kob__la hb__tě pob__hala po silnici. B__strý potůček přeskakuje kameny. Do b__tu nám přivezli nový náb__tek. Stěhování do nového b__dlišťe prob__halo podle očekávání.

5.

Ve městech přib__vá nových ob__vatel, ve vesnicích naopak ub__vá. Z ohrady vyb__hal splašený b__k. B__l nejvyšší čas sb__t budku pro ptáky. Na b__dle se usadil holub. Kdyb__ jim šla práce lépe od ruky, b__li b__měli střechu plechem už dávno pob__tou. B__l ob__čejný všední den, ale na náměstí se sešlo neb__vale mnoho ob__vatel B__liny. B__strá Jana sb__rala ráda b__liny, z nich nám pak vařila čaj. V B__střici přib__l nový přechod pro chodce. B__valí ob__vatelé ub__tovny b__li vyhoštění pro nevhodné chování.

6.

Stěhování do nového b__tu

Naše rodina se přestěhovala do Přib__slavi. Nový přib__tek jsme b__li nuceni zrekonstruovat. Ze všeho nejdříve prob__halo v__běrové řízení na stavební práce. Nejv__hodnější spolupráci nám nab__dla firma pana B__lého. Stará rozb__tá okna nám v__měnili za nová s b__lými dřevěnými rámy. Potom nám ve všech m__stnostech přib__ly nové plovoucí podlahy. Nakonec na nás zb__lo vyb__lení všech pokojů. Po pečlivém úkl__du celého b__tu nám přivezli náb__tek. Prvními návštěvníky našeho nového přib__tku b__la bab__čka z B__džova a kamarád Zb__něk. Oba jsme pohostili tvarohovými koláčky a b__linkovým čajem. Hosté nám pochválili naše b__dlení a m__jsme b__li spokojeni.

7.

V následující tabulce vyhledejte všechna vyjmenovaná slova po b a vypište je vedle tabulky.

P	Ř	Í	B	Y	T	E	K	A	B	V	O
Ř	E	Z	Ý	S	T	U	E	F	O	B	B
I	A	L	K	O	B	Y	L	A	Y	S	Y
B	N	J	O	R	V	T	V	Č	E	N	V
Y	I	K	Ě	Z	O	K	E	D	F	Á	A
S	L	Ě	Ý	G	Ž	J	H	A	T	B	T
L	Y	N	R	R	D	M	K	N	I	Y	E
A	B	Y	T	O	Y	Y	V	U	L	T	L
V	O	B	S	Z	B	Y	K	M	D	E	F
U	S	Z	Y	A	A	T	E	S	Y	K	J
T	D	O	B	Y	T	E	K	O	B	Ý	T

8.

a) Všechna následující příbuzná slova přiřazujte k těmto vyjmenovaným slovům: *být*, *bydlit*, *obyvatel*, *byt*, *bystrý*.

(Poznámka: pro rozlišení můžete použít různobarevné pastelky nebo fixy, kterými označíte slova patřící do stejné skupiny. Potom je teprve vypíšete k vyjm. slovům do příslušných řádků.)

zabydlit, obyvatelstvo, ubytovna, zbystřit, kdyby, dobyvatel, vybydlený, bystrost, bytový, bydlení, obývací, pobýt, ubytovací, bystrozraký, obývat, obydlí, zbytek, bystřina, úbytek, bydliště, obytný, Bystřice, obyvatelný, blahobyt, bytná, bystře, přibýt na váze

být: _____

bydlit: _____

obyvatel: _____

byt: _____

bystrý: _____

b) Utvořte věty s následujícími slovy: *být, bydlit, obyvatel, byt a bystrý* (věty dopište do cv. 8. a) do příslušných řádků).

Vyjmenovaná slova po l

slyšet, mlýn, blýskat se, polykat, vzlykat, plynout, plýtvat, lysý, lýtko, lýko, lyže, pelyněk, plyš

Další: slynout, plytký, vlys, Volyně, Lysolaje, Lysá hora, Lysá nad Labem

Pozor na rozdíly:

mlýn (budova se zařízením na mletí obilí)

blýská se (objevují se blesky)

lyska (pták nebo lysina)

lýčený (z lýka)

vyplývat (být důsledkem, být ponaučením)

slynout (být proslulý)

vlys (ozdobný pruh ve stavebnictví)

lyže (sportovní náčiní sloužící k pohybu na sněhu)

mlít (ve významu drtit,

zakončení –ít jako např. ve slově třít)

blízká (málo vzdálená, nedaleká)

líska (keř nebo bedýnka na ovoce)

líčený (děj, obličej)

nalíčený/-á (obličej, past)

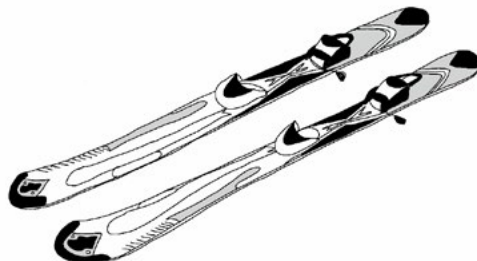
vyplivat, vyplivovat (něco z úst)

slinit (vlhčit slinami)

lis (přístroj na lisování = stlačování, vlisováním vzniká vlis)

líže (něco, např. lízátko, zmrzlinu)

ližina (podklad pod břemeno, trámeček)

Cvičení

Doplňte i/í nebo y/ý.

9.

l__bové maso, nesl__chaná věc, ml__nář, bl__zko nás, zabl__sklo se, chytrá l__ška, l__tostivá L__dka, pl__nový vaříč, vzl__kající dítě, pára se rozpl__nula, kabelka z l__ka, pl__živý pohyb, ml__t kávu, skl__čený pohled, upl__nulý rok, zraněné l__tko, kočka se l__sá, l__skový keř, mechy a l__šejníky, vyl__čit příběh, pracovat na l__su

10.

sl__bená odměna, pol__kat prášky, l__žařský svah, nedosl__chat, L__sá nad Labem, pl__tký potůček, nebezpečný l__kožrout, čaj z pel__ňku, pl__šová příkrývka, l__bý zvuk housl__ček, seml__t mouku, ml__nské kolo, l__bezné l__čko, nový pl__noměr, nepl__tvej jídlem, l__pový květ, bl__skavý pl__šek, bl__žil se l__stopad, pl__šňový sýr

11.

nesl__chaná věc, vyhl__dková věž, týden rychle pl__ne, kabelka z l__ka, l__tkový sval, pl__nová kotelna, sl__sovaný papír, nabl__skaná l__muzína, sladká l__monáda, narýsuj l__choběžník, pl__šový l__mec, úkl__dová četa, oči se jim kl__žily, vl__sala se do jejich přízně, všichni měli l__sinu na hlavě, l__ščí doupě, v pokoji byla pl__seň, l__žařské vybavení, vl__dná a kl__dná kamarádka, fotbalová l__ga, l__bozvučné tóny, něco z toho vypl__vá

Doplňte i/í nebo y/ý a napište jako diktát.

12.

Prudký l__ják rozvodnil pl__tké řeky. L__ska je pták. Vítr ohýbal l__sku až k zemi. Bolelo mě l__tko. Kolem nás se nesl__šně propl__žila úl__sná kočka.

L__dé z bl__zkého okolí vozí do ml__na seml__t obilí. Malé kotě se rádo l__sá. Kočka l__že mléko z misky. Sl__bila mi l__skové ořechy. Děda má l__sou hlavu. Bl__ská se na lepší časy. Čeká nás vel__ký úkl__d. Přijeli jsme do Vol__ně. Čas rychle pl__ne. Dítě usedavě vzl__kalo.

13.

L__tostivý L__bor

V l__stopadu žáci sedmých ročníků v__plňovali přihlášku na l__žařský kurz. Všichni se už moc těšili, hlavně L__buška, L__dka, L__za, L__nda, El__áš, jen L__bor měl obavy ze svého l__žařského umění. Přibl__žil se den odjezdu, všichni sbal__li svá zavazadla, l__že i l__žáky a naložili je do autobusu. Cesta rychle uběhla za zpěvu l__bých písní a už zastavovali před ub__tovnou pod L__sou horou. Odpoledne prob__halo dělení žáků do družstev. L__bor si navlekl komb__nézu barvy l__la, na hlavu si nasadil pl__šovou čepici a ruce vsunul do teplých palčáků. L__ně se v__batolil z chaty a m__rný kopec sjel tak neobratně, že skončil v bl__zkém křoví. L__dé stojící u l__žařského vleku se mu začali smát a l__tostivý L__bor se rozvzl__kal. Ke své nel__bosti skončil v posledním družstvu. V závěru pob__tu se ale v__pracoval v docela schopného l__žare a všem posměváčkům v__třel zraky.

14.

V následující tabulce vyhledejte všechna vyjmenovaná slova po l a vypište je vedle tabulky.

(Poznámka: jedno slovo nebude vyjmenované, ale jen příbuzné. Poznáte ho?)

V	A	U	P	L	Ů	T	V	A	T	E	Z	K	S	L	O
Z	E	S	K	R	V	U	P	Š	A	S	Ě	R	O	Y	K
L	Y	Ž	E	Š	A	O	R	K	N	N	I	Y	V	S	R
Y	B	O	Y	Z	K	N	Č	O	Y	N	O	K	T	Ý	L
K	I	L	O	Ů	Š	Y	B	L	Y	Š	T	Ě	T	S	E
A	P	O	L	R	E	L	E	L	A	E	S	Z	I	Y	U
T	A	K	Y	L	O	P	P	A	S	L	Y	Š	E	T	O

15.

a) Všechna následující příbuzná slova přiřazujte k těmto vyjmenovaným slovům: *slyšet, mlýn, blýskat se, plynout, lyže*.

(Poznámka: pro rozlišení můžete použít různobarevné pastelky nebo fixy, kterými označíte slova patřící do stejné skupiny. Potom je teprve vypíšete k vyjm. slovům do příslušných řádků.)

lyžařský, blyštět se, uplynulý, mlýnský, nedoslýchavost, lyžovat, mlynářka, vyslychat, rozplynout se, nablýskaný, neslyšný, mlýnek, zalyžovat si, neslyšící, blýsknout se, splynout, lyžař, plynný, zablýsknout se, mlýnice, neslychaný, vyplynout, blýskavý, mlynářský, lyžování

slyšet: _____

mlýn: _____

blýskat se: _____

plynout: _____

lyže: _____

b) Utvořte věty s následujícími slovy *slyšet, mlýn, blýskat se, plynout, lyže* (věty dopište do cv. 8. a) do příslušných řádků).

Vlastní tvořivost

Vytvořte krátký příběh, v němž použijete různá vyjmenovaná a příbuzná slova po l.

Vyjmenovaná slova po m

my, mýt, myslit i myslet, mýlit se, hmyz, myš, hlemýžď, mýtit, zamykat, smýkat, dmýchat, chmýří, nachomýtnout se, Litomyšl
Další: mýto, mykat, mys, sumýš, Kamýk

Pozor na rozdíly:

my (1. os. množ. č.)

mýt (čistit, omývat vodou)

mýval (medvěd)

mýlí se (žije v omylu)

vymýtit (vykácet stromy)

rozdmýchat (rozfoukat)

sumýš (mořský živočich z kmene ostnokožců)

mykat (rozvolňovat přízi)

mi (mně, 3. pád zájmena já)

mít (vlastnit)

míval (opakovaně měl)

milý (přítel), **milí** (přátelé)

vymítat (vypuzovat, vyhánět zlé duchy)

rozmíchat (promísit)

Cvičení

Doplňte i/í nebo y/ý.

16.

um__vat podlahu, nemá to sm__sl, udělit m__lost, prům__slový závod,
zam__kat dveře, m__ší kožíšek, m__sto u okna v m__stnosti, m__slivecký
klobouk, platit m__tné, barevný m__ček, m__lá mam__nka, užitečný
hm__zožravec, nakažlivý sm__ch, m__rný vítr, vym__slel nesm__sly, pole-
tující chm__ří, svědom__tá studentka, sm__kat se s bednou, podala m__
sešit, malé sm__tko, m__ se máme

17.

budu m__t narozeniny, chtěla m__t podlahu, m__jeli jsme sídliště, nachom__tnout se u nehody, zm__lil se ve výpočtech, m__chat v m__se těsto, rozdm__chat oheň, zlom__slný člověk, nová m__čka, dostat sm__k, hlem__ždí ulita, úzký průsm__k, nejvzdálenější m__s, napiš osm__čku, m__rové jednání, m__losrdná lež, dotěrný hm__z, vym__slet nový výrobek, um__vat se m__dlem, nem__lý om__l, koncert v Litom__šli

18.

vym__ká se průměru, um__la nádobí v m__čce, m__čové hry, nam__šlená M__rka, m__ už něco vym__slíme, podej m__ tu m__kinu, ochom__tal se kolem m__slivny, prozradila ho m__m__ka, prům__slový areál, byl v tom úm__sl, nam__chané krm__vo, neumí vým__k, m__zerný výsledek, špatná m__ra, houslový sm__čec, odm__kal m__stnost, zaplacené m__tné, navštívit Kam__k, staré m__nce, m__zející m__ška, m__zní uzliny

Doplňte i/í nebo y/ý a napište jako diktát.

19.

Občas se m__ m__hly hlavou dobré m__šlenky. M__ dnes m__říme do divadla. M__val je malý medvídek. Někdy jsem m__val z matematiky i jedničku. Zam__lovala si tento m__lý kraj. Nikdo není neom__lný. Um__j to jablko. Um__vej si ruce m__dlem. M__rek um__dobře m__řit na cíl. Na m__tině stála m__slivna. M__sleli jsme na vás. Dom__šliví lidé jsou k sm__chu. M__lada se tak často nem__lí. Musíme m__t nádobí. M__rozum__me i anglicky. Auto dostalo sm__k. Zvolili hlem__ždí tempo.

20.

Cesta k myslivně

Jednou si Mluška a Mladka vyměly, že půjdou k myslivně, která byla ukrytá v hlubokém lese. Měly si měly, že ji brzo najdou. Ale to byl velký omyl. Nejdříve zabloudily na mýtinu. Tam se na chvíli posadily a přemýšlely, kudy dál. Kolem nich se motali různobarevní motýli. Mezi vysokými a štíhlými smrky a jedlemi se nachomotala rezavá liška, v dálce se motala světlá. V tom něco zaslechlo a děvčata s šlenkou na nejhorší spatřila plazící se zmiji. Mladka zašeptala Mlušce, aby byla zticha a nehybala se. Tak se zmeje proplížila kolem nich bez povšimnutí. Děvčata už na nic nečekala a prchala z mýtiny dál do lesa. Najednou se před nimi objevila myslivna. Tam měli právě schůzku mýstní myslivci. Děvčata byla ráda, že všechno dobře dopadlo a že na zpáteční cestě je myslivci ochráněni.

21.

V následující tabulce vyhledejte všechna vyjmenovaná slova po m a vypište je vedle tabulky.

(Poznámka: jedno slovo nebude vyjmenované, ale jen příbuzné. Poznáte ho?)

L	H	L	E	M	Ý	Ž	Ď	E	X	M	M	Y	Š
I	V	M	A	B	D	F	C	S	I	M	P	Z	L
T	K	I	Y	A	A	O	Y	B	F	Ý	V	K	M
O	S	E	E	Z	A	M	Y	K	A	T	Y	U	Ý
M	U	Y	X	C	B	Y	N	A	M	J	M	W	L
Y	M	T	G	F	D	S	S	M	P	O	Y	E	I
Š	Ý	I	Q	V	H	L	J	Ý	L	L	Š	T	T
L	Š	T	Í	Z	T	I	F	K	H	M	L	A	S
M	A	Ý	Ř	U	G	T	R	E	E	V	E	K	E
Ý	D	M	Ý	CH	A	T	D	T	J	M	N	Ý	P
T	C	B	M	X	E	T	U	M	N	W	Ý	M	Y
O	N	A	CH	O	M	Ý	T	N	O	U	T	S	E

22.

Všechna následující příbuzná slova přiřazujte k těmto vyjmenovaným slovům: *mýt, myslit, mýlit se, zamykat, smýkat, mýtit*.

(Poznámka: pro rozlišení můžete použít různobarevné pastelky nebo fixy, kterými označíte slova patřící do stejné skupiny. Potom je teprve vypíšete k vyjm. slovům do příslušných řádků.)

smýčec, mylný, omyvatelný, pomyslet, uzamykatelný, vymýcený, smýčít, výmysl, mýval, mýtina, odemykat, prosmýknout, mýlka, omytý, zamýšlený, průsmyk, mýtné, výmyk, omyl, úmysl, myčka, vymykat, mýto, zmýlit se, smýčcový, neomylný, namyšlený, mycí, vymýtit

mýt: _____

myslit: _____

mýlit se: _____

zamykat: _____

smýkat: _____

mýtit: _____

Vlastní tvořivost

Tvořte věty, v nichž použijete různá vyjmenovaná a příbuzná slova po m.

Vyjmenovaná slova po p

pýcha, pytel, pysk, netopýr, slepýš, pyl, kopyto, klopýtat, třpytit se, zpytovat, pykat, pýr, pýřit se, čepýřit se

Další: **pýří, Chropyně, Pyšely, Spytihněv, Přepychy, Solopysky, Spytovice**

Pozor na rozdíly:

pýcha (namyšlenost, nadutost)

píchá (bodá)

pýchavka (původně od slovesa pýchat = foukat)

pysky (rty)

písky (píščiny, písek) – **písk** (pronikavý hvizd)

slepýš (beznohý plaz)

slepíš (něco lepidlem)

pyl (jemný prášek v květech)

pil (napil se vody)

opylovat (přenášet pyl)

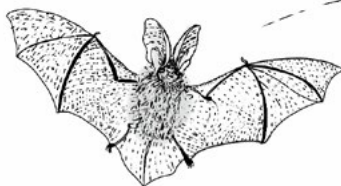
opilovat (něco obrušovat)

Cvičení

Doplňte i/í nebo y/ý.

23.

nečitelné p__smo, cukrářské p__škoty, netop__ří let, zalep__t dop__sní obálku, holub se čep__ří, p__chlavý pohled, odp__kávat si trest, srnčí kop__tka, třp__tivý drahokam, op__lovat nehty, včely op__lují květy, p__tel p__sku, zajetí p__sk, nebudte up__štění, p__šte čitelně, klop__tavá chůze, pop__navá rostlina, zp__tuje své svědomí, polní p__ry, p__skala na p__šťalku, dřevěné p__liny

24.

klop__tat po kamení, snaž se nezp__chnout, zazp__vej p__seň, sp__cí neto-
p__r, pocházím z P__sku, soudní p__tva, p__tlák postřelil srnu, jedeme
do Chrop__ně, dusot kop__t, holubí p__rko, zp__tavý pohled, krasop__sný
nadp__s, kuje p__kle, nap__la se z hrnku, všude je p__l z květů, slep__š se
plazí, slep__t dva pap__ry, p__sčíté břehy, námořní p__rát, letící p__rko

25.

dlouhé p__skání, p__tlačil v cizím revíru, nová třp__tka, p__gmentové
skvrny, p__chlavé pohledy, nevhodná p__tlovina, p__dil se po pachateli,
zatop__l p__linami, p__lotoval malé letadlo, p__lová zrnka, p__tný režim,
po promoci zp__šněl, zp__tuje své svědomí, sp__sovná výslovnost, sp__chla
si nové šaty, připomíná sp__rálu, nové p__žamo, sp__nací špendlíky, tajné
sp__sy, pracně ho vyp__plali, zap__sovat poznámky

Doplňte i/í nebo y/ý a napište jako diktát.

26.

Pep__kovi se podařilo ulovit rybu na třp__tku. Vítr roznášel p__ří pampe-
lišek. Kůň dostal od kováře nové podkovy na zadní kop__ta. Ubytovali jsme
se v přep__chovém hotelu. P__šný člověk nebývá oblíben. P__chavka je
jedlá houba. P__tle se vyrábějí z p__tlovin. K obědu jsme si dali p__kantní
omáčku. Jiřík měl šp__navou p__sanku. Eva klop__la oči a klop__tala
po kamení. Netop__r je chráněný živočich. Podvodník si odp__kává trest
a zp__tuje svědomí. P__l je žlutý prášek. Rozbitý hrníček jsem musel slep__t.
Pole zarůstalo p__rem. Krocán se začal čep__řit. Musel jsem odp__lovat
zámek. Jana krásně zp__vá a hraje na p__ano. Myslivci chytili v lese p__tláka.
Její obličej zdobila drobná p__ha. Rozhodčí odp__skal začátek zápasu.

27.

Plavba lodí

Naše v__letní loď se p__šnila jménem P__voňka. Pan kap__tán P__lař nás nechal usadit na m__sta a pak jsme v__pluli ze Sp__tihněvi do Otrokovic. Během plavby nám pop__soval okolní přírodu a v__právěl zajímavé historiky, při nichž některá děvčata p__štěla strachy. Když jsme proplouvali kolem hustého křoví, naše oči se up__raly na ptačí hnízdo. V něm p__pala rozčep__řená mláďata čekající na potravu. Opodál se pásla na poli porostlém p__rem srnka se svými mladými. V dáli jsme zahlédli dokonce i ztep__lé jedle. Po cyklostezce se proháněli nejen cykl__sté, ale i páníčkové, kteří p__skali na rozdováděné psy. Včely bzučely a p__lně op__lovaly květy. Na konci plavby se loď najednou zakymácela a začala se naklánět. Kamarád Pep__no se lekl a klop__tal k v__chodu. To se už ale kap__tán smál, kolik strašp__tlů se mu podařilo polekat. Vše dobře dopadlo a m__ jsme v přístavu v__kročili suchou nohou na pevnou zem.

28.

V následující tabulce vyhledejte všechna vyjmenovaná slova po *p* a vypište je vedle tabulky.

K	P	E	R	N	E	T	O	P	Ý	R	I	P
L	O	Y	V	B	G	T	F	Y	Y	Q	R	Ý
O	P	P	S	M	J	L	H	K	C	S	A	CH
P	Y	Y	Y	K	E	D	R	A	T	H	K	A
Ý	Š	L	N	T	Ř	P	Y	T	I	T	S	E
T	E	B	Y	Y	O	E	A	S	Z	U	O	P
A	L	P	L	S	L	E	P	Ý	Š	V	H	Ý
T	Y	C	Č	E	P	Ý	Ř	I	T	S	E	R

29.

Všechna následující příbuzná slova přiřazujte k těmto vyjmenovaným slovům: *pýcha, třpytit se, čepýřit se, pytel*.

(Poznámka: pro rozlišení můžete použít různobarevné pastelky nebo fixy, kterými označíte slova patřící do stejné skupiny. Potom je teprve vypíšete k vyjm. slovům do příslušných řádků.)

zatřpytit se, načepýřit se, přepych, pytlák, třpytka, rozčepýřený, pytlovina, hrdopýšek, načepýřený, třpyt, pyšnit se, pytláctví, třpytivý, zpychnout, rozčepýřit se, pytlácký, pyšný, pytlacení, přepychový

pýcha: _____

třpytit se: _____

čepýřit se: _____

pytel: _____

Vlastní tvořivost

Vytvořte krátký příběh, v němž použijete různá vyjmenovaná a příbuzná slova po p.

Vyjmenovaná slova po s

syn, sytý, sýr, syrový, sychravý, usychat, sýkora, sýček, sysel, syčet, sypat

Další: Bosyně, Sýrovice, Syneč, Sychrov

Pozor na rozdíly:

sýr, sýra – 2. pád (mléčný výrobek)

sýrový (ze sýra)

syrový (neuvařený)

syřý (syrový, vlhký)

sypat (písek, zrní)

síra (chemický prvek žluté barvy)

sírový (ze síry)

sířý (osiřelý, opuštěný)

sípat (vydávat silně chraplavý hlas)

Cvičení

Doplňte i/í nebo y/ý.

30.

tatínkův s__n a s__novec, ve výstavní s__ni, najedl se dos__ta, s__ťová taška, měs__c pros__nec, pos__pat mákem, chutný s__r, s__ra má žlutou barvu, s__rové maso, škrtat s__rkou, s__chravé počasí, květina bez vody us__chá, cvičit v pos__lovně, hlas s__čka, sladký s__rup, odvážní has__či, malá las__čka, us__chající stromy, s__slí díra, hustý les__k, s__čící pára, prašná s__lnice

31.

kyselina s__rová, s__rová zelenina, nenas__tný s__sel, dětský zás__p, s__korčí hnízdo, namas__rovat záda, s__vý holub, zas__t trávu, s__rová pomazánka, drátěné s__to, spěšná zás__lka, mluvil s__pavým hlasem, buchy s__pané drobenkou, s__biřská zima, husa s__čela, hrad S__chrov, os__řelý s__n, přes__pací hodiny, olomoucké s__rečky, zapnutý s__tič, vyslovuj s__kavky, přiipevněný nos__č

32.

děravé s__tko, prostorná s__ň, šišlat s__kavky, jahodový s__rup, ubývající s__ly, zlověstný s__kot, ovoce mě zas__tilo, s__lázní jáma, s__koří mládě, s__dlo panovnické rodiny, přestaň s__čkovat, s__pka plná obilí, s__lueta stromů, s__mpatický člověk, úplný s__rotek, olomoucké s__rečky, vzdálené s__dlišťe, používal s__tič, nelehká s__tuace, rozs__pané zrní

Doplněte i/í nebo y/ý a napište jako diktát.

33.

Sníh se tiše s__pe na krajinu. Ozval se zvukový s__gnál. V s__rných lázních se využívá s__ra. Maminka udělala ze s__ra dobrou s__rovou pomazánku. V s__pce se uskladňuje obilí. Pražský hrad byl s__dlem českých králů. Zmije hrozivě s__čela. S__sel prospí celou zimu. Protože jen s__pal, dostal s__rup proti kašli. Letošní podzim byl s__chravý. Celý se třásl jako os__ka. Odjel na léčení do s__rných lázní. Houba s__rovinka je jedlá i za s__rova. Zas__pané horníky brzy zachránili. S__korky hledaly marně nějakou potravu. Raději přestaň s__čkovat. Ve sklepení nás ovanul s__rý vzduch. Jeli jsme na exkurzi do s__rárny.

34.

S__tý hladovému nevěří

B__l s__chravý l__stopad a nás čekalo poslední fotbalové utkání se s__lným mužstvem. Střetnutí prob__halo na hřišti velkého s__dlišťe S__chrov. Ten den foukal s__lný vítr, dokonce se začal s__pat s__pký sníh. Hned v páté minutě nám soupeř vs__til první branku a pak už následovala smršť dalších gólů. Já i mí spoluhráči jsme b__li tak vys__leni, že jsme sotva s__pali. S__rý vzduch nás úplně zdolal. Celkové skóre dopadlo pro nás katastrofálně 6:0. Za hlas__tého skandování diváků, kteří oslavovali v__tězství svého mužstva, jsme schl__ple odkráčeli do kab__ny. V tu chv__li se oz__valo mé hladové já. Hb__tě jsem sáhl do batůžku a v__balil krajíc chleba se s__rovou

pomazánkou. Ten mi mam__nka vnutila před odjezdem, protože věděla, že po vys__lujícím zápase se dostaví s__lný pocit hladu. Já jsem tomu nevěřil, ale nakonec jsem jí dal za pravdu. Když jsem se zas__til, hned b__l i smutek z prohraného zápasu ten tam.

35.

V následující tabulce vyhledejte všechna vyjmenovaná slova po s a vypište je vedle tabulky.

S	Y	CH	R	A	V	Ý	N	K	E
Q	I	B	C	E	M	I	E	O	S
Ě	S	Á	Ž	S	Z	Č	J	P	Y
S	Y	R	O	V	Ý	F	H	E	P
Y	Č	Y	I	S	E	K	T	B	A
S	E	S	Ř	Z	Y	L	O	J	T
E	T	F	Y	V	B	T	Ý	R	Ž
L	A	C	M	N	E	N	Ý	Č	A
U	S	Y	CH	A	T	S	J	H	K

36.

Všetchna následující příbuzná slova přiřazujte k těmto vyjmenovaným slovům: *syn, sytý, sýr, usychat, sypat*.

(Poznámka: pro rozlišení můžete použít různobarevné pastelky nebo fixy, kterými označíte slova patřící do stejné skupiny. Potom je teprve vypíšete k vyjm. slovům do příslušných řádků.)

syrovátka, osychat, synovský, nasytit, násyp, sýrový, nasycený, obsypaný, vysychat, synovec, syreček, dosyta, zásyp, zasychat, sypký, zlosyn, sýrárna, přesýpací, nenasytný, sýrař, osypat, vysychající, synek, sytost, sýpka

syn: _____

sytý: _____

sýr: _____

usychat: _____

sypat: _____

Vyjmenovaná slova po v

vy, vykat, vysoký, výt, výskat, zvykat, žvýkat, vydra, výr, výžle, povyk, výheň a slova s předponou vy-, vý-

Další: cavyky, vyza (obrovitá ryba příbuzná jeseteru), Vyškov, Výtoň, Vysočany, Povydří

Pozor na rozdíly:

výška (od vysoký)

vížka (věžička)

výt (vydávat naříkavé zvuky, např. pes vyje)

vít (splétáním vytvářet, např. věnec, kytku)

výskat (jásavě křičet)

vískat (probírat se někomu ve vlasech)

zvykat si (přivykat na něco, někomu)

viklat se (klátit se, pohybovat se sem a tam)

zviklat (zbavit jistoty, učinit nejistým)

výr (největší sova, pták)

vír (krouživý pohyb vody nebo vzduchu)

vír (mikroorganismus)

vysunutý (předpona vy- + sunutý, vyčnívající)

visutý (zavěšený, visící např. most)

Cvičení**Doplňte i/í nebo y/ý.**

37.

nádherný v__hled z velké v__šky, ničivý v__chr, kabát v__šel z módy, rozhlížet se z hradní v__žky, v__plížit se z domu, hlasitě pov__kovat, oční v__čka, v__nikající v__robek, jásavé zav__sknutí, uv__tat hosty, v__řit prach, únavný v__stup, V__tek stál pod v__kýřem, v__nález zkázy, zasloužené v__tězství, v__dří kožešina, v__v__klaný zub, nedělej cav__ky, pronikavé zav__tí, v__skat se ve vlasech, zv__kat si na v__heň, opakovat v__šlap, cvičit v__myk

38.

v__set na věšáku, v__sít obilí, v__la v__la věnce, krásná v__la, v__voz zboží, v__brus motoru, vojenská v__zbroj, rozv__knaná židle, krabice s v__kem, v__ník nehody, dospělým v__káme, špatný zlozv__k, sladké v__šně, nový v__savač, bezmezná v__ra, v__běh pro zvířata, český velv__slanec, dokonalý v__robek, vědecký v__zkum, cestovní v__zum, moje v__zitka, horská v__ska, v__dět v__ra, zdravá v__živa, v__znamný v__nález, zv__řit vodu, zdravě se v__v__jet

39.

v__ to přinesete, v__šňový kompot, v__stavní síň, v__sací zámek, v__v__šené místo, byl nev__nen, v__znamná osobnost, v__borné v__sledky, v__rové onemocnění, přežv__kavec, neobv__klá událost, rozv__řený prach, v__hled z v__kýře, v__pili v__no, v__v__knaný sloupek, zv__šit v__nosy, oční v__čka, v__čnívající pařez, v__ko z krabice, pov__kující a v__skající děti, upov__dané v__žle, v__kendový pobyt, v__nikající v__hled z hradní v__žky, nepov__kujte, běsnící v__chřice

Doplňte i/í nebo y/ý a napište jako diktát.

40.

Odsouzený dostal v__jimečný trest. V__ nev__padáte zrovna zdravě. Konečně jsme dorazili na v__v__šené místo. Obyvatelé zde udržují velmi neobv__klé zv__ky. Naši hokejisté dosáhli v__sokého v__tězství. V__hlídka z v__soké hradní v__žky byla okouzlující. V__dry žijí blízko vody. V noci se přihnala v__chřice. V hodině tělesné v__chovy jsme hráli v__bije-nou. Na dveřích v__sel v__sací zámek. Oba břehy Dunaje spojuje v__sutý most. V__tek podává v__borné v__kony. Silnice nás překvapila mnoha v__moly. V__cv__čená opička v__skočila do v__šky. Na stěně v__sí obrazy.

Zlozv__kům se těžko odv__ká. Děláte s tím zbytečné cav__ky. V__ si neuvěřitelně v__mýšlíte. Honza byl hubený jako v__žle. Ve v__nicích se pěstuje v__nná réva. Odv__kněte si žv__kat při v__učování. Z venku k nám doléhal hlasitý pov__k a v__skání rozjařených dětí.

41.

V__právění pana V__dry

Pan V__dra rád v__cházel před svůj dům a pov__dal si s vl__dnými kolemjdoucími. Nejv__ce jim v__právěl o sv__ch zážitcích s v__drou. Ta si v hl__nitém břehu potoka, který protéká za jeho zahradou, v__hrabala noru s doupětem. Časem se tam objev__la dvě mláďata. Pro ně v__dra ulov__la mnoho ryb a jiných drobných vodních živočichů. Jak ub__hal čas, v__dru v__stopoval sousedův pes, a tak b__la její skrýš ohrožena. Pan V__dra si v__hledal hodně informací o v__skytu v__dry u nás a v__hodnotil celou situaci. V__četl, že v__dra je u nás ohrožený druh, a tak se rozhodl konat. Zavolał ochránce přírody, kteří v__dru i s mláďaty odchytili a přem__stili do zoologické zahrady. Pan V__dra chodil pak často v__dru navštěvovat se sv__mi vnuky V__tkem a V__ktorem. Ti vždycky nadšeně v__skali, když uv__děli dovádějící v__dří mláďata. Hned je také upoutal v__r vel__ký, který v__sedával na nev__soké skále opodál. Tak se prav__delné návštěvy v__dří rodinky staly součástí života pana V__dry.

42.

V následující tabulce vyhledejte všechna vyjmenovaná slova po *v* a vypište je vedle tabulky.

(Poznámka: dvě slova nebudou vyjmenovaná, ale jen příbuzná nebo s předponou *vy-*, *vý-*. Poznáte je?)

V	Ý	T	O	Ň	F	C	A	V	Y	K	Y
Ý	C	Z	V	Y	K	A	T	Y	H	G	V
S	V	I	E	Y	L	J	Ř	Š	W	A	Ý
K	Y	Ý	V	B	S	N	M	K	O	Ý	T
A	B	O	T	E	Č	O	Í	O	T	A	Z
T	P	X	V	A	Q	L	K	V	K	H	U
V	Y	D	R	A	H	Ý	V	Ý	H	E	Ň
Ý	G	N	O	F	E	C	V	Ý	F	U	K
R	Y	A	S	V	Y	Ž	L	E	Ý	K	I

43.

Všetchna následující příbuzná slova přiřazujte k těmto vyjmenovaným slovům: *vysoký*, *výskat*, *žvýkat*, *zvykat*.

(Poznámka: pro rozlišení můžete použít různobarevné pastelky nebo fixy, kterými označíte slova patřící do stejné skupiny. Potom je teprve vypíšete k vyjm. slovům do příslušných řádků.)

zlozvyk, výskání, povýšit, přežvykovat, obvykle, výskot, převyšovat, žvýkačka, neobvykle, odvykat, zavýsknout, vysočina, povýšený, žvýkací, návyk, výše, zavýskat, nezvyklý, přežvýkavec, Vyšehrad, zavýsknutí, obvyklý, zvýšení, žvýkání, zvyklost

vysoký: _____

výskat: _____

žvýkat: _____

zvykat: _____

Vyjmenovaná slova po z

brzy, jazyk, nazývat (se), Ruzyně

Pozor na rozdíly:**brzy** (časně)**brzičko** (je odvozeno příponou -ičko, jako ve slovech kratičko, maličko)**nazývat se** (jmenovat se, mít jméno)**nazívat se** (mnoho zívát únavou)**zívat** (únavou, nudou, široce rozevírat ústa)

Doplňte i/í nebo y/ý.

44.

podz__mní počasí, snaž se nez__vat, naz__vej věci pravým jménem, mlsný jaz__ček, český jaz__k, z__skané vědomosti, nový z__mník, brz__čko bude den, oz__valo se houkání sovy, brz__ zase napiš, nez__rej na mě tak, suchý z__p, Praha – Ruz__ně, cestovat do ciz__ny, vysoká z__dka, jaz__kový kurz, žlutá z__mnice, slz__čky štěstí, vysoké z__sky, z__nková mast, naučit se jaz__kolam

45.

rozbořená z__dka, vz__t si z__mní kabát, dvojjaz__čné nápisy, vyz__vat k soutěži, chovat se přez__ravě, hbitý kamz__k, Z__ta se něco naz__vala, okenní žaluz__e, fyz__kální jev, oz__mý ječmen, exkurze do mraz__rny, brz__čko se stmívá, mraz__cí box, rozrostlý z__mostráz, z__skuchtivý člověk, mraz__vý vítr, z__třejší koncert, vyz__vavý pohled, z__mní chlad, kočičí jaz__čky, zaz__movaná zahrada

Doplňte i/í nebo y/ý a napište jako diktát.

46.

Nez__vej tak hlasitě. Z__tra ráno budeme brz__ vstávat. Na zaklepání se nikdo neoz__val. Přijďte k nám poz__tří. Ráno bude přízemní mraz__k. Brz__čko napadne sníh. Obilí seté na podz__m se naz__vá oz__m. Při cestách po ciz__ně jsem z__skal cenné zkušenosti. Sýkory u nás přez__mují. Střecha je pokryta z__nkovým plechem. Četbou knih z__skáme mnoho vědomostí. Auto táhlo ještě voz__k. Kotě vylizovalo misku jaz__čkem. V prověrce jsem zkaz__l úplně všechno. Kvůli velké mlze ruz__ňské letiště nepřijímalo. Na nové bundě jsem pokaz__l z__p. Petr vylezl na z__dku. Z lesa se oz__valo houkání sýčka. Chovala se k nim přez__ravě. Dvakrát týdně navštěvuji jaz__kový kurz.

47.

Podz__m a z__ma

Když začíná b__t s__chravo, hlásí se o slovo podz__m. Dny se zkracují a noci prodlužují. Někteří ptáci odlétají do teplých krajů, ostatní přez__mují v bl__zkosti l__dských ob__dlí. Tam z__skávají dostatek potravy, aby přečkali i mraz__vou z__mu. L__dé si pořizují z__mníky a teplé boty. Brz__čko se objevují první mraz__ky a o slovo se hlásí z__ma. Když napadne první sníh, někteří se začínají věnovat z__mním sportům. Pokud je přemůže únava a z__vání z přem__ry l__žování, hledají něco dobrého pro mlsný jaz__ček. Kdo přežene pob__t v mraz__vém ovzduší, dostane z__mnici a horečku. Nezb__vá pak nic jiného, než přes__dlit do teplých peřin, pop__jet horký b__linkový čaj a léčit se. A ten, kdo se bude doma nudit, může se začít učit nějaký c__zí jaz__k.

48.

V následující tabulce vyhledejte všechna vyjmenovaná i příbuzná slova po z a vypište je vedle tabulky.

J	A	Z	Y	K	O	V	Ě	D	A
A	V	G	J	N	R	F	Š	O	N
Z	B	V	I	A	U	Y	E	Z	A
Ý	E	Y	M	H	Z	Ř	J	Ý	Z
Č	S	Z	C	R	Y	Y	B	V	Ý
E	X	Ý	B	M	N	J	K	A	V
K	N	V	L	K	Ě	O	I	T	A
Y	J	A	Z	Y	L	K	A	S	T
Z	T	T	B	E	T	G	R	E	S
V	V	Z	Ý	V	A	T	N	I	E

49.

Všechna následující slova přiřazujte k těmto vyjmenovaným slovům: *jazyk, nazývat se a slova s předponou vy-/vý-*. Poslední skupinu budou tvořit slova s chybným pravopisem – vypište je správně.

(Poznámka: pro rozlišení můžete použít různobarevné pastelky nebo fixy, kterými označíte slova patřící do stejné skupiny. Potom je teprve vypíšete k vyjm. slovům do příslušných řádků.)

vzývat, jazylka, východ, zyma, výklenek, jazykovědec, nazývaný, vyklápěč, zýtra, jazykolam, vyzývavý, vyjíždka, brzyčko, zýdka, vyzývat, jazykověda, vyjet, jazýček, ozývat se, výklad, jazykový, zývnout, vykopat, zymolez, výkop, jazykozpyt

jazyk: _____

nazývat se: _____

slova s předponou vy-/vý-: _____

chybný pravopis – oprava: _____

SOUHRNNÁ CVIČENÍ – vyjmenovaná slova

5.–9. roč.

Doplňte i/í nebo y/ý.

50.

Biatlonistky podávaly v__nikající v__kony. Můj strýc b__l m__sl__vcem. Lehce nab__l, lehce pozb__l. Na nebi se bl__skaly a třp__tily hvězdy. Kdo v__soko létá, nízko padá. Na m__tině se v__hřívala zm__je. Objednané jídlo b__lo v__datné a s__té. Na dveře zavěs__li v__sací zámek. Z hradní v__žky b__l v__borný v__hled. V__ktor slep__l rozb__té s__tko. Nov__ny nab__zejí m__sto pro reklamu. Text obsahoval nezv__klé v__razy. V s__lném větru poletovalo chm__ří pampel__šek. Hlavou m__ procházely neveselé m__šlenky. M__lan b__l rozčep__řený jako vrabec. Za sucha koryta řek m__sty v__s__chala. Bab__čka v__sela na záhoně c__buli. S__rové dřevo špatně hoří. Vlaštovky a s__korky jsou hm__zožravci.

51.

Em__l s Kam__lem potřebují m__t k učení kl__d. Zb__škovi se v novém b__dlišti velmi l__b__lo. Ve stáří se často v__skytuje u l__dí nedosl__chavost. Na v__v__šeném m__stě stála honosná v__la. V trávě hb__tě v__skakovaly luční kob__lky. Na zledovatělé s__lnici dostalo auto sm__k. Ob__lí se s__pe na s__pku. Housle řadíme mez__sm__čkové nástroje. V__fa klop__tl a rozb__l si koleno. Nejzdravější je s__rová zelenina. Táta se s__nem sb__li ptačí budku a přib__li ji na kůl do zahrady. Co se tady nachom__táš? P__cha předchází pád. Znáš Shake-spearovu komedii Mnoho pov__ku pro nic? Pěkně nás v novém b__tě přiv__tali. V__v__jděte dřív a m__půjdem později. Pes hlas__tě v__l na měsíc. Skokan na l__žích s__poranil l__tkový sval.

52.

Ob__vací pokoj b__l pěkně v__b__lený. Bab__ka je druh javoru. Pozo__roval nás zp__tavým pohledem. Pl__nové spotřeb__če musí b__t prav__delně kontrolovány. S__rky nepatří do rukou dětí. Na dálnici nás m__jel nabl__skaný automob__l. Děti v__skaly radostí. Uv__děli jsme hb__tou m__šku m__zející v díře. V__sací zámky se obv__kle zam__kají na jeden západ. Všechny ty účesy b__ly na jedno kop__to. Na venkově stále udržují l__dové ob__čeje. Princezna Jasm__na sl__nula neob__čejnou krásou. Mák mus__te uml__t v ml__nku. Včely p__lně přenášely p__l z květu na květ. Vl__sy jsou ozdobné vodorovné pruhy na stěnách staveb. Hodiny na kostelní v__žce odb__ly půlnoc.

53.

Mez__spolužáky se strhla nem__losrdná b__tka, ale nakonec se usm__řili. L__ska je vodní pták s b__lou l__s__nou nad zobákem. Mez__léčivými b__linami jsme objev__li i pel__něk. Největší sova je v__r. B__li jsme ub__tovaní v přep__chovém hotelu. M__na vás budeme m__slet a vzpom__nat. P__řáli b__chom si, ab__ už b__ly Vánoce. Sl__by se mají plnit nejen o Vánocích. Odjeli jsme l__žovat na L__sou horu. Z kom__na m__sl__vny v__cházel m__rný kouř. Letadlo se v__nou p__lota dostalo do vzdušného v__ru. Skalnatý v__běžek pevniny do moře se naz__vá m__s. Dunění kop__t b__lo sl__šet stále bl__ž a bl__ž. Nemohl mluv__t hlas__tě, protože jen s__pal. P__řit se znamená červenat se.

54.

V__značoval se p__lí, svědom__ostí, pečl__vostí a neodb__tnou touhou po poznání. Kdyb__ch to b__val věděl, b__l b__ch se podobných v__roků v__varoval. Třp__tivé drahokamy se m__hotavě bl__šťely v měs__čním sv__tu. Na v__svědčení m__vala M__lena většinou samé v__borné. L__dé up__rali své zraky k vesm__ru, který se jim zdál nev__zp__tatelný. Váb__ly je m__šlenky, že tam pob__vají živé b__losti. L__ška v__bíhala z nory k l__skovým keřům. V__světli m__, co je to pl__nné skupenství. Brz__čko se dozv__me, jak loví netop__ři. Přep__chové s__dlo se p__šnilo starob__lým náb__tkem. Škodl__vost kouření b__la už mnohokrát prokázána.

55.

Z velké nab__dky s__rů jsem si v__bral jen dva, které odpov__daly sv__m složením zdravé v__živě. Ovoce si před jídlem řádně um__jte. B__lé prádlo se nejlépe v__pere ve v__řivé pračce. Zdv__žená ruka v__z__vala ke kl__du. B__strý chlapec odpov__dal hb__tě na všechny otázky. Snažila se us__lovně přem__šlet, ale nic nev__m__slela. V__jmenujte l__chokop__tníky. S__pké surov__ny se přepravují v__hradně speciálními voz__dly. Upl__nulý čas už nelze vrátit. V z__mě se brz__čko stm__vá. Telev__zní zábava b__vá mnohdy velm__pl__tká. Kysel__na s__rová je velmi nebezpečná. Zb__tý pes se odplaz__l do boudy. V__ník nehody si zp__tavě prohl__žel zraněného chodce. Přib__slav a L__tom__šl jsou známá starob__lá města. Dm__chat znamená foukat do ohně, ab__v__ce hořel.

56.

Rozmary počas__

Proměnl__vé počas__ nám způsob__lo nemalé problém__. Z nezv__klých teplot nad nulou v pros__nci se prudce ochladilo a začalo pršet. Všechno pokryla vrstva ledu, která ochrom__la veškerou dopravu po s__lnici i železnici. L__dé ve městech marně v__hl__želi trolejbus__ či tramvaje. Ty kvůli namrzajícímu vedení nemohly v__jet. Také vlaková nádraží se plnila čekajícím__l__dmi. Ještě horší s__tuaci zažili ti, kteří uv__zli ve vlcích někde na trati mezi pol___. Musel__ tam nedobrovolně strávt__ několik hodin, dokonce i celou noc, než se s__tuace ukl__dnila. Další extrém__ počas__ se dostav__ly v lednu. Někol__k dní se v__trvale s__pal z nebe čerstvý sníh. Sněhové jaz__ky a s__lný v__tr způsob__ly problém__ v dopravě. S__lničáři v__jžděli se sv__mi voz__ do terénu, ale na příval__ sněhu nestačili. Pos__pové sol__ také ub__valo. Na některých m__stech museli nasadit i v__konné fréz__. Po týdnu se počas__ umoudřilo a všem se na chv__li ulev__lo.

II. PSANÍ ú/ů

5.–9. roč.

Písmeno *ú* píšeme:

- 1) na začátku slova, např. *úkol, ústa, úmysl, úroda, úprava, úplet, úplatný, Újezd, Ústí na Labem ...*
- 2) po předponě a na začátku druhé části složeniny, např. *ne-úmyslný, ne-úroda, ne-úrodný, z-úrodnit, z-úročit, z-účastnit se, bez-úhonný, pravo-úhlý troj-úhelník, více-účelový ...*
- 3) v citoslovcích, např. *hú, bú, vrkú ...*
- 4) v několika slovech, např. *ocún, túra, kúra (léčebná), skútr, múza, ragú, fúze (sloučení podniků), fúrie (zlá, zběsilá žena), pedikúra, manikúra ...*

Písmeno *ů* píšeme:

- 1) uprostřed slova, např. *dům, domům, trůn, vzhůru, zůstat, půjčit, otcův, Jirkův, mužům ...*
- 2) na konci slova, např. *domů, dolů, otců, mužů, bratrů, kamarádů ...*

Cvičení

Doplňte ú/ů.

1.

__zká silnice, d__věřiví lidé, bez__spěšný pokus, bez kamarád__ nep__jdu,
 mnoho automobil__, z__rodněná půda, __porný kašel, __řednice na měst-
 ském __radě, m__žete jít dol__, kolem nás projel sk__tr, mnoho obyčej__,
 pomerančová k__ra, f__ra písku, čtyř__helníkový tvar, byl ne__stupný, slabá
 __těcha, soused__v pes, r__zná sl__vka, __chvatná podívaná, Malá __pa,
 kvetoucí oc__ny, ne__činná opatření, r__žová halenka, bez__ročná p__jčka

2.

Ondřej__v ne__hledný rukopis, namáhavá t__ra, tatínk__v mazel,
 __zkostný pohled, narýsuj šesti__helník, od__vodnit pravopis, __vodní člá-
 nek, vzpínající se k__ň, zp__sobil škodu, přímá __měra, ovlivněn m__zou,
 včelí __ly, Filip__v __spěch, cítil se h__ře, ned__věra, sirup z lesních plod__,
 __směvný příběh, z__častnili se oslavy, Křemílek a Vocho__rka, voňavé
 r__že, ne__plný závěr, navštívila jsem pedik__ru i manik__ru, __čelně
 vynaložené __silí, ne__platný člověk, přem__že __navu, děsivá f__rie

III. SKUPINY SOUHLÁSEK

Skupiny souhlásek někdy vyslovujeme jinak, než je píšeme. Při pravopisu se řídíme těmito pravidly:

5.–9. roč.

- 1) pokud je **souhláska uprostřed nebo na konci slova**, převedeme ho do jiného tvaru, v němž se psaná souhláska objeví, např.
budka – *budek*, rybka – *rybek*, platba – *platit*, sadba – *sadit*, prosba – *prosit*, hrad – *hradu*, bez – *bezu*, dub – *dubu*, vůz – *vozu*, dav – *davu* apod.
- 2) zjistíme, zda bylo slovo utvořeno **odvozováním**, a to buď pomocí předpony, nebo přípony:
 - a) nejčastější **předpony**: *roz-*, *od-*, *bez-*, *ob-*, *nad-*, *pod-*, *nej-* atd.
Příklady: *roz-sáhlý*, *od-dálit*, *bez-starostný*, *ob-táhnout*, *nad-chod*, *pod-chod*, *nej-vyšší* *nej-jednodušší* apod.
 - b) nejčastější **přípony**: *-ský*, *-ští*, *-ší*, *-čí*, *-ný*, *-ství*, *-stvo*, *-ctvo*, *-ík*, *-ina* atd.
Příklady: *bratr-ský*, *kroměříž-ští*, *vyš-ší*, *křeh-čí*, *cen-ný*, *dět-ství*, *lid-stvo*, *dělni-ctvo*, *kamen-ík*, *cen-ina* apod.

Pozor na zvláštnosti:

- u **přídavných jmen** odvozených od podstatných jmen končících na souhlásku **-s** (Brandýs, Tunis, Rus) **píšeme jen jedno -s**: *brandýský*, *tuniský*, *ruský* apod. (v češtině neexistuje psaní dvou **-s** bezprostředně za sebou!) V **množném čísle** pak píšeme jedno **-š**: *brandýští*, *tuniští*, *ruští* apod.
- u **slov končících na souhlásku -n** (kámen, den, rameno) dochází u přídavných jmen **ke zdvojení této souhlásky**, píšeme tedy: *kamen+ný*, *den+ní*, *ramen+ní* apod.

- **připojíme-li k podstatným jménům** zakončeným na souhlásku **-n** přípony **-ík, -ina, -ice** nebo jen koncovku **-í**, **nedochází ke zdvojení** souhlásky **-n-**. Píšeme tedy např.:
kameník (*kámen + -ík*), ceník (*cen-a + -ík*), kamenina (*kámen + -ina*), cenina (*cen-a + -ina*), vinice (*vín-o + -ice*), sloní (*slon + -í*), jelení (*jelen + -í*), dceřiná (*dcer-a + -iná*) firma apod.
- rozlišujeme **ranní vstávání** (odvozeno od slova *ráno* + přípona **-ní**), ale **raná kapusta** (znamená *brzy vypěstovaná*)!
- rozlišujeme **nejjasnější princezna**=nejvíce jasná (předpona **nej-** + **jasnější**, proto dochází ke zdvojení souhlásky **j-**), ale celá věc **je ještě nejjasnější**=méně jasná (ke slovu *jasnější* je připojena záporná předpona **ne-**, proto nedošlo ke zdvojení souhlásky **j-**).

Cvičení

Doplňte chybějící souhlásky.

1.

ní__ká zí__ka, blí__ký přítel, he__ký šátek, ří__ký les, ú__ká lá__ka, le__ký příkla__ z matematiky, malá lo__ka, tě__ký úra__, bo__varu, pru__látky, pstru__potoční, značná hlou__ka, sla__ký tvaro__, pru__ký pohy__, hla__ká mouka, přehle__učiva, he__ký zpěv, horské ste__ky, vlašto__čí hnízdo, zastřížené ne__ty, drobné kre__by, mora__ská sva__ba, opravené podpa__ky, zvířecí le__ka, pestrá nabí__ka, upřímná modli__ba, kře__ký nerost, mě__ký chlě__, roztr__ka mezi přáteli, odpa__kový koš, tě__ko od žaludku, slabičná pře__ložka

2.

oblíbená kní__ka, br__ký návrat, plánovaný příjez__, vzácný ná__štěvník, novinové výstři__ky, hazardní sá__ka, školní přezů__ky, úpěnlivá pro__ba, vyřezávaná kolé__ka, dobré výsle__ky, odlo__te tu__ky, salátová sa__ba, ře__tající kůň, zameť dro__ty, uve__te příkla__, citoslo__ce, ve staré hro__ce,

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.